Сдружение „Глобално партньорство по водите – България“
София 1000, ул. Христо Белчев 14, galiabardarska@gmail.com, 0887 602672

СТАНОВИЩЕ

Относно: Проектозакон за ВиК,
публикуван на сайта на МС на 10.06.2024 г.
https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8380

Уважаеми дами и господа,

Според нас предложеният проектозакон за ВиК (ПЗВиК) страда от съществени недостатъци, най-важните от които могат да се обобщят по следния начин:

1. Логическата конструкция на ПЗВиК е изградена на принципа на механично консолидиране на съществуващи разпоредби и практики, без да е направен анализ на тяхната обществена полезност и необходимост. При осъществяване на тази компилация е допуснато влошаване на нормативната уредба с постановки, чиято необходимост нито е обоснована, нито е концептуално свързана с други нормативни документи и съществуващи практики. В тази проблемна област попада предложеният институционален модел за управление на ВиК отрасъла. Предложено е продължаване функционирането на доказалите своята безполезност асоциации по ВиК. Отстъпление е направено чрез прехвърляне на специализирани функции по управление на отрасъла и държавните дружества от Българския ВиК холдинг към министъра на РРБ. Някои от функциите по управление на сектора е предвидено да се осъществяват съвместно от министъра и холдинга. Това е управленски нонсенс, защото холдингът е пряко подчинен на министъра и ръководството му е назначено от него. За изпълнение на прехвърлените функции от холдинга към министъра е необходимо да се създаде нова администрация, която би трябвало вече да е изградена в холдинга. Проблемите в институционалната уредба продължават с предложението за отделяне на водния от енергийния регулатор. Досега не са забелязани проблеми при съвместното функциониране на двата регулатора в рамките на една административна структура, което да поражда необходимост от разделянето им.
2. ПЗВиК не решава проблема с политическата зависимост и контрол върху водния регулатор. В него е възпроизведена практиката на

избиране на членовете на регулатора от парламента. Според нас за да се реши този проблем трябва да се създаде нов механизъм за селекция и избор на членове на водния регулатор. Една от възможностите е да се въведе квотният принцип, така че парламентът, президентът и гражданското общество да могат да избират свои представители в този орган. Необходимо е да се повишат изискванията към членовете на водния регулатор, за да се гарантира техния професионализъм и независимост от политическата конюнктура. За запазване на генетичните кодове във водния регулатор е препоръчително мандатите на членовете му да се застъпват, така че ротацията им да се прави не еднократно, а периодично.

3. В ПЗВиК е направен опит за повишаване на експертността при управление на ВиК отрасъла чрез създаване на Обществен съвет по водоснабдяване и канализация. Нито компетентността на този орган, нито начинът на представителство на участващите институции, нито броят на членовете му е ясно определен. По този начин е възможно тази добра идея да се превърне в мъртво родена още в самия си зародиш.
4. Друг проблем на предложената институционална уредба е преплитането на функции между различните институции. Например, не е ясна връзката между договорите, сключвани от асоциациите и ВиК операторите и бизнес плановете, има дублиране на контролни функции между асоциациите и водния регулатор и не е предвидена никаква координация при изпълнение на дейностите между тях с изключение на съгласуването на бизнес плановете от асоциациите. Не е предвидено какво се случва, ако не се постигне одобрение на бизнес плановете от асоциациите, за което вече съществуват прецеденти.

   ПМВиК има нужда от извършване на сериозен функционален анализ, прецизно определяне на функциите и отговорностите на институциите.
5. ПЗВиК има проблеми с правата на собственост, гарантирани от Конституцията. Безвъзмездното национализиране на частна ВиК инфраструктура, както и консолидирането на общинските ВиК дружества е в противоречие с Конституцията и не може да бъде осъществено.
6. Предлаганият в ПЗВиК начин за възлагане на управлението на ВиК инфраструктурата на ВиК оператори изключва всякаква конкуренция, което е пагубно за сектора и предоставянето на качествени услуги. Без въвеждане на конкуренция няма да могат да се разпределят и по-добре управляват обществените ресурси, няма

да се привлекат средства за инвестиране в мрежата и да се подобри управлението на ВиК операторите.

7. ПЗВиК е разписано въвеждането на фиксиран компонент на цената за достъп до услугите без да е уточнено на каква основа ще се определя този компонент. Малко вероятно е от този компонент да се получат сериозни приходи за ВиК операторите, защото тази компонента е част от общата цена, която се ограничава от изискванията за социална поносимост. По този начин другата част от цената на услугата, свързана с потреблението на вода ще трябва да се намали. В зависимост от размера на този компонент, може да се очаква част от потребителите да се изключват от мрежата, за да не плащат тази такса, ако нямат потребление.
8. Друг важен проблем, който е пропуснат от ПЗВиК е за въвеждане на социално подпомагане на уязвимите потребители. Това е проблем, който е отлаган много години, а от неговото решаване зависи стабилизирането на финансовото състояние на ВиК операторите и увеличаване на възможностите им за инвестиции.
9. ПЗВиК повтаря съществуващата схема за определяне на социалната поносимост на цената на водата. Тази схема е порочна, защото се основава на непредставителна информация за доходите на домакинствата по области.

В заключение, поради съществените си пропуски в обхвата, повторение на неработещи или лошо работещи механизми и практики, неспазване на Конституцията на страната, липса на аргументация и влошаване на използвани практики, предлагаме този проект да бъде отхвърлен и да започне работа по нов проект за закон за ВиК.

София, 14.06.2024 С уважение:

Доц. д-р инж. Галя Бърдарска

Digitally signed by Spartak Vasilev Keremidchiev
Date: 2024.06.14 18:30:38 +03'00'

Проф. д-р Спартак Керемидчиев